

ANGLU-
LATVIĒŠU
VĀRDNĪCA

DICTIONARY
ENGLISH-
L A T V I A N

Sastādījusi *Dzintra Kalniņa*
Mākslinieks *Uldis Baltutis*

ISBN 9984-757-42-0

© Avots, 2004
© D. Kalniņa, 2004
© U. Baltutis, 2004

Priekšvārds

Vārdnīcā iekļauti ap 35 000 angļu vārdus, un tā domāta skolēniem, studentiem, visiem, kas lasa angļu valodā un dodas tūrisma vai darījumu braucienos.

Angļu-latviešu vārdnīcas pamatā ir mūsdienu angļu literārās un sarunvalodas leksika. Vārdnīcā ir arī aktuāli sabiedriski politiskie, zinātnes, tehnikas, sporta, medicīnas un citi termini.

Vārdnīcā ievietoti dažādi pielikumi – plaši izplatīti saīsinājumi; lietvārdu veidošana; nekārtņi veidojamās lietvārdu daudzskaitļa formas; neregulārie darbības vārdi u. c. Sniegts ieskats arī pieturzīmju lietošanā angļu valodā.

ANĢĻU ALFABĒTS

ENGLISH ALPHABET

Aa	Bb	Cc	Dd	Ee	Ff
Gg	Hh	Ii	Jj	Kk	Ll
Mm	Nn	Oo	Pp	Qq	Rr
Ss	Tt	Uu	Vv	Ww	Xx
Yy	Zz				

Vārdnīcas uzbūve

Angļu pamatvārdi sakārtoti alfabēta secībā.

Fonētiskā transkripcija parādīta visiem pamatvārdiem, kā arī lietvārdu daudzskaitļa formām, nekārtņo darbības vārdu *Past Indefinite* un *Past Participle* formām, īpašības un apstākļa vārdu nekārtnajām komparatīva un superlatīva formām un vietniekvārdu *this* un *that* daudzskaitļa formām.

Vārda daļa, kas atrodas aiz tildes (~), pievienojama tai pamatvārda daļai, kas atrodas zīmes || priekšā, piem.:

all||y I n [ˈælai] sabiedrotais; ... **II v** [əˈlai] **1.** apvienoties; ... ~ied powers – sabiedrotās valstis; ...

Ja pamatvārds piemēros atkārtojas nemainītā veidā, tas parasti ir saīsināts, dodot tikai sākuma burtu ar punktu, piem.:

career [kəˈriə] *n...* **1.** ātra gaita; in full c. – ...

Homonīmi doti kā atsevišķi šķirklī, ikvienu no tiem apzīmējot ar mazajiem latīņu burtiem ^{a, b, c} utt. augšējā labajā stūrī, piem.:

ware^a [weə] *n 1.* izstrādājumi ...

ware^b [weə] **I a** (no aware) modrs; ...

Ar pustrekniem romiešu cipariem parādītas dažādās vārdšķiras, ja to izstrādājums dots vienā šķirklī, piem.:

sup [sʌp] **I n** malks; **II v** malkot

Ar pustrekniem arābu cipariem apzīmētas vārda dažādās nozīmes, piem.:

resentful [riˈzentfʊl] *a 1.* aizvainots; **2.** viegli aizvainojams

Ja angļu vārdkopai vai izteicienam ir vairākas nozīmes, tās apzīmētas ar gaišu arābu ciparu un apaļo iekavu, piem.:

go... to g. off – 1) sprāgt (*par ieroci*); 2) sabojāties (*par pārtiku*)

Apalajās iekavās slīpiem (kursīviem) burtiem iespējams teksts ir skaidrojums, piem.:

change I n 1. pārmaiņa; **2.** (*veļas*) maiņa; (*drēbju*) kārta...

Idiomātiskie izteicieni, kas neiederas nevienā no dotajām nozīmēm, ievietoti aiz romba ◊ visa izstrādājuma vai attiecīgās vārdšķiras izstrādājuma beigās, piem.:

across [əˈkrɒs] **I adv 1.** šķērsām; ... ◊ to get a. smb. – sastrīdēties ar kādu

Starp tulkojumiem, kas ir tuvi sinonīmi, likts komats; ja nozīmes atšķirība starp tulkojumiem ir lielāka, tie cits no cita atdalīti ar semikolu.

Ja angļu pamatvārds vai kāda no tā nozīmēm vieni paši nav tulkojami, bet lietojami tikai raksturīgos savienojumos, tad aiz pamatvārda vai nozīmes cipara likts kols, kam seko attiecīgais savienojums ar tulkojumu, piem.:

basket [ˈbɑːskɪt]; ... **3.:** b. dinner ... *amer.* pikniks

Lietvārdu daudzskaitļa nekārtās formas, īpašības un apstākļa vārdu nekārtās salīdzināmās pakāpes un darbības vārdu nekārtās pamatformas parādītas apaļajās iekavās aiz pamatvārda, piem.:

goose [guːs] *n (pl geese [giːs])...*

bad [bæd]... **II a** (*comp.* worse [wɜːs]; *sup.* worst [wɜːst])...

grind [graɪnd]... **II v** (*p. un p.p.* ground [graʊnd])...

Nepieciešamības gadījumā angļu vārdiem pievienoti stilistiskie un lietošanas sfēras apzīmējumi.

Norādījumi par dažu burtu un burtu savienojumu izrunu angļu valodā

PATSKAŅI

Patskani izrunā alfabētiski, ja tas atrodas t. s. vaļējā zilbē, t. i., zilbes beigās pirms cita patskaņa, vai arī ja patskanim seko viens līdzskanis un mēmais e:

a = [ei]: take

o = [əʊ]: no

u = [juː]: que

e = [iː]: we

i, y = [ai]: fire, shy

Patskani izrunā īsi, ja tas atrodas t. s. slēgtā zilbē, t. i., ja zilbi noslēdz viens vai vairāki līdzskaņi:

a = [æ]: bank

o = [ɒ]: lock

u = [ʌ]: stuck

e = [e]: set

i = [ɪ]: sink

A

A, a^a *n* **1.** angļu alfabēta pirmais burts; **2.** (A.) mūz. la

a^b **1.** gram. nenoteiktais artikuls līdzskaņa priekšā; **2.** viens; **3.** katrs; ◇ twice a year – divreiz gadā; in a year – pēc gada

aback [ə'bæk] *adv* atpakaļ; atmuriski

abacus ['æbəkəs] *n* (pl abacuses ['æbəkəsiz] *vai* abaci ['æbəsai])

1. skaitāmie kauliņi; **2.** arh. abaks

abandon [ə'bændən] **I** *n* **1.** dabiskums; **2.** jūtu uzplūds; **3.** aizmiršanās; **II** *v* **1.** pamest; atstāt; **2.** atmet (piem., cerības); **3.** nodoties

abandoned [ə'bændənd] *a* **1.** pamests; **2.** izlaidīgs

abandonment [ə'bændənmənt] *n* **1.** atstāšana; **2.** atsacīšanās; **3.** dabiskums

abase [ə'beis] *v* **1.** pazemot; **2.** pazemināt (piem., amatā)

abasement [ə'beismənt] *n* **1.** pazemojums; **2.** pazemināšana (piem., amatā)

abash [ə'bæʃ] *v* samulsināt, apmulsināt

abashed [ə'bæʃt] *a* samulsis, apmulsis

abbey ['æbi] *n* abatija; klosteris

abbot ['æbət] *n* abats

ABC [ˌeibi:'si:] *n* **1.** alfabēts; **2.** ābece;

3. pamati; **4.** alfabētisks (vilcienu u.tml.) saraksts

abdomen ['æbdəmən] *n* anat. vēderdobums; vēders

abet [ə'bet] *v* kūdīt (uz noziegumu)

abetment [ə'betmənt] *n* kūdīšana

abeyance [ə'beians] *n* nenoteiktība; neziņa

abhorrence [əb'hɔrəns] *n* riebums, pretīgums

abhorrent [əb'hɔrənt] *a* riebīgs, pretīgs

abidance [ə'baidəns] *n* **1.** uzturēšanās; atrašanās; **2.** (norunas u.tml.) ievērošana

abiding [ə'baidiŋ] *a* pastāvīgs, paliekošs

ability [ə'biləti] *n* **1.** spēja; prasme; **2.** (bieži pl) spējas; talants; **3.** ek. maksātspēja

abject ['æbdʒekt] *a* **1.** nožēlojams; **2.** verdziski pazemīgs

abjection [æb'dʒekʃn] *n* pazemojums

ablaze [ə'bleiz] *a* predic. **1.** liesmās; to be a. – liesmot; **2.** kvēlojošs; mirdzošs; **3.** iekarsis; a. with anger – iekaisis dusmās

able ['eibl] *a* **1.** spējīgs; apdāvināts; **2.** jur. kompetents

able-bodied [ˌeibl'bɒdɪd] *a* spēcīgs; veselīgs

- W** watt – vats
W Wednesday – trešdiena
w. week – nedēļa
W west – rietumi
W. wide – plašs
w. width – platums
war. warrant – orderis
W. b., W/b waybill – (*kravas*) pavadzīme
WB Weather Bureau – laika birojs
WC water closet – tualete
WE Wednesday – trešdiena
Wed. Wednesday – trešdiena
W/F weather forecast – laika prognoze
WH White House – Baltais nams
WHO World Health Organization – Pasaules veselības [aizsardzības] organizācija
wk. week – nedēļa
WO warrant-officer – apakšvirsnieks
W/O without – bez
wt. weight – svars
WTO World Trade Organization – Pasaules tirdzniecības organizācija
WW I World War I – Pirmais pasaules karš
WW II World War II – Otrais pasaules karš
WWW World Weather Watch – Vispasaules laika dienasts
WWW World Wide Web – globālais tīmeklis

y. year – gads
Y.B year-book – gadagrāmata
Yd yard – jards
yr year – gads

z. zero – nulle
Z zone – zona
Z. G. zoological garden – zooloģiskais dārzs
zool. zoology – zooloģija
zool. zoological – zooloģisks
ZT zone time – joslas (zonas) laiks
ZZZ zigzag – likloču-

Lietvārdu daudzskaitļa formu veidošana

Lietvārdu daudzskaitļa formas angļu valodā lielākoties veido, vienskaitļa formai pievienojot **-s**.

Taču jāņem vērā vārda beigu burts.

Vienskaitļa formas beigu burts	Daudzskaitļa formas galotne	Piemērs
-s, -ss	-es	buses
-sh, -ch		branches
-x, -z		boxes
-o (pirms kura ir līdzskanis)	-es	potatoes
-y (pirms kura ir līdzskanis)	-ies	cities
-y (pirms kura ir patskanis)	-s	boys
-f, -fe	-ves	leaves

Nekārtīgi veidojamās lietvārdu daudzskaitļa formas

alga ['ælgə]	algae ['ældʒi]	alģe
analysis [ə'næləsis]	analyses [ə'næləsi:z]	analīze
antenna [æ'n'tenə]	antennae [æ'n'teni:]	antena
axis ['æksis]	axes ['æksi:z]	ass